

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РЕКРЕАЦІЙНО - ТУРИСТИЧНОЮ СФЕРОЮ В УКРАЇНІ

Закон України “Про туризм” в ст. 8 “Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування в галузі туризму” та в ст. 11 “Повноваження Ради міністрів Автономної республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів місцевого самоврядування в галузі туризму” передбачає розширення виконавчих та організаційно – розпорядчих функцій органів місцевого самоврядування щодо організації і розвитку курортно-рекреаційної сфери, і туризму. Разом з тим держава продовжує контролювати та здійснювати управління туристично-рекреаційними ресурсами на місцях і в більшості випадків робить це неефективно. Так, у цілому ряді законодавчих актів та міжнародних документів туризм, природне середовище, пам’ятки архітектури та містобудування, історична спадщина розглядаються як цілісний комплекс. Проте державне управління цим комплексом здійснює ціла низька міністерств і відомств і в першу чергу такі як:

- Міністерство культури і туризму України і в його складі Державна служба охорони культурної спадщини щодо рухомих пам’яток, які зосереджені в музеях та нерухомих пам’яток археології, історії, монументального мистецтва, історико-культурних заповідників та повернення в Україну культурних цінностей, а також безпосередньо туристичними та санаторно-курортними підприємствами.

- Державний комітет України з будівництва та архітектури щодо пам’яток архітектури та містобудування, пов’язаних з ними творів монументального, декоративного та образотворчого мистецтва, історико-архітектурних заповідників, садово-паркового мистецтва, ландшафтів та проектно-реставраційних робіт.

- Міністерство охорони навколишнього природного середовища України і в його складі Державна служба заповідної справи щодо національних парків, заповідників, пам’яток природи та інших природничих об’єктів.

Така розпорошеність управління спостерігається і на місцевому рівні.

Санаторії, що розташовані на території області відносяться до управління охорони здоров’я, музеї, пам’ятки історії, культури, – до управління культури, рекреаційні зони, полювання та інші види рекреаційного туризму – до управління лісового господарства, екологічне навантаження до управління екології і природних ресурсів, пам’ятки архітектури, містобудування та їх збереження - до управління архітектури і містобудування, виділення земельних ділянок під туркомплекси та їх реєстрація - до головного управління земельних ресурсів і ще багато інших управлінь, відділів, які практично займаються туризмом, хоча такий не є їх основною діяльністю.

Сьогодні туристична галузь продовжує діяти у відриві від культурної спадщини та природного середовища, що значно затримує її перетворення у ефективну галузь економіки. Отже без кардинальної зміни системи управління, слід чекати подальшого погіршення стану збереження пам’яток культурної спадщини та

природного середовища, неможливого суттєвого покращення у курортній та туристичній діяльності. Вважаємо, що прийшов час створення єдиного органу виконавчої влади з управління історико-культурним, природним середовищем та курортно-туристичною діяльністю. Пропонуємо також частину функцій покладених сьогодні на розрізнені міністерства та відомства передати до управління місцевим органам влади. Це відповідатиме і існуючій міжнародній практиці, де у розвинених туристичних державах таких як Німеччина, Греція, Великобританія, Канада, ПАР, Туреччина та ін., центральні органи виконавчої влади, здійснюють тільки наглядові та координаційні функції, а все інше вирішується місцевими органами виконавчої влади.

Туристична та курортна індустрія, яка використовує в своїй діяльності пам'ятки культурної спадщини, природні рекреаційні ресурси, спроможна залучити до їх збереження та відновлення фінансові можливості туристичних, готельних, оздоровчих та інших рекреаційних підприємств нашої країни, що і передбачається Законом України "Про охорону культурної спадщини"

Управління рекреаційно-туристичною сферою в Україні має певні особливості основними з яких є:

- зв'язок рекреації та туризму з роботою майже 40 галузей господарського комплексу;
- відсутність управлінських структур туризмом в районних та сільських органах влади;
- погодження будівництва туристичних об'єктів, та використання природних рекреаційних ресурсів з великою кількістю контролюючих організацій;
- охорона та збереження навколишнього середовища, пам'яток історії архітектури, культури.
- розробка та впровадження програм розвитку туризму.

Отже ефективне управління та створення в регіонах і в Україні в цілому сучасної та високоефективної туристичної та курортно-рекреаційної індустрії сприятиме економічному та соціальному розвитку багатьох регіонів в тому числі і депресивних, забезпечить створення нових робочих місць та комплексне залучення інвестицій, сприятиме відродженню та збереженню пам'яток культурної спадщини, відповідальному ставленню до навколишнього середовища, корінним чином змінить стиль та якість життя наших громадян.

Таким чином саме такий комплексний підхід до управління рекреаційно-туристичною сферою може забезпечити необхідну охорону, збереження і використання історико-культурного та природного середовища та перетворення рекреаційно-туристичної сфери в один з пріоритетних напрямів регіонального розвитку та структурної розбудови національної економіки.

Основні напрямки регулювання рекреаційно-туристичного сектору економіки України

Нарощування темпів та підвищення ефективності роботи підприємств сфери туризму, становлення рекреаційної галузі як однієї з провідних галузей вітчизняної економіки все ще стримуються невирішеністю цілого ряду питань, розв'язання яких потребує державного регулювання та підтримки виконавчих органів влади.

На думку одного з провідних спеціалістів туризму Роберта А. Браймера, "у теперішній час найбільш гальмівним фактором у розвитку туризму на суспільному рівні є відсутність уваги та підтримки з боку політиків та громадської влади. Коли на туризм не зважають, його доходи не визначені, відсутнє ретельне планування та, як наслідок, відсутній і розвиток. Як тільки буде глибока зацікавленість на законодавчому рівні, поєднання зусиль для піднесення статусу індустрії туризму на більш високий рівень не тільки у вигляді декларацій, а й конкретних заходів щодо встановлення та підтримки економічних зв'язків, почне ефективно діяти маркетинг у сфері туризму, відтоді можна розраховувати на видимі результати" [1, с.87].

Особливої уваги з боку уряду та місцевих органів влади в контексті регулювання розвитку рекреації потребують наступні напрямки:

1. Створення системи, спрямованої на стимулювання в'їзду до України (в першу чергу подорожуючих з економічно розвинутих країн), яке повинно здійснюватись, зокрема, за рахунок зняття візових перепон, встановлення одного рівня цін на однакові туристичні послуги для іноземних та вітчизняних туристів та відміни інших платежів.

2. Проведення активізації некомерційної реклами країни, спрямованої на створення привабливого іміджу країни, в тому числі за рахунок бюджетних асигнувань, що є однією з найважливіших умов забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного туристично-рекреаційного продукту на внутрішньому і зовнішньому ринках. Не останню роль відіграють кошти місцевих бюджетів та позабюджетних джерел, що спрямовуються на фінансування поточних заходів з регіонального розвитку рекреації.

3. Розробка системи класифікації та оцінки туристичних ресурсів України та їх використання з урахуванням реалізації міжнародних, загальнонаціональних та регіональних програм розвитку туризму.

4. Формування державної та регіональної політики, яка стосувалася б охорони природних об'єктів від натиску шкідливого впливу науково-технічного прогресу та результатів рекреаційної діяльності з метою збереження природного середовища з наступним повноцінним його використанням.

5. Використання дослідницьких програм Організації економічного співробітництва і розвитку (OECD) створених з метою вивчення екологічних наслідків туризму.

6. Забезпечення розвитку молодіжного та дитячого туризму. Організація туристичних та екскурсійних поїздок в рамках шкільних та студентських навчальних програм, обміну групами між східними та західними областями України, між містами-побратимами, країнами сусідами тощо.

7. Зміна організаційної структури, пов'язана з передачею повноважень з центру на регіональний та обласні рівні, які стосуються процесів ліцензування туристичної діяльності та міжнародних перевезень.

8. Стимулювання та координація розвитку туризму на науковій основі, науково-методичне забезпечення державної політики в даній галузі, встановлення співпраці органів влади, які займаються вирішенням проблем туристично-рекреаційної сфери, з науковими організаціями.

Розробка та реалізація комплексу заходів по даним напрямкам дозволить прискорити процеси розвитку рекреаційно-туристичного бізнесу в Україні та продукувати турпослуги на рівні сучасних європейських стандартів, що, в свою чергу, сприятиме як піднесенню національної економіки, так і інтеграції України в європейський туристичний ринок відповідно до декларацій уряду.

Список літератури:

1. Браймер Р. Введение в гостиничный и ресторанный менеджмент. -М., 1994.
2. Почти бесполезные показатели // Компаньон, № 43, 2004, с. 36.

